

Factsheet

Fraude voorkomen bij maatwerkvoorzieningen Wmo 2015: tips en aandachtspunten

Het proces van de melding van een verzoek om ondersteuning tot en met de afgifte van een beschikking voor een maatwerkvoorziening vanuit de Wmo 2015, vraagt om extra aandacht. Dat constateert Team Zorg van VNG Naleving.

Deze factsheet geeft tips en aandachtspunten voor preventieve maatregelen in de verschillende fasen van het bovengenoemde proces.

Voor wie is deze factsheet?

De tips en aandachtspunten in deze factsheet zijn bedoeld voor consultants, wijkteammedewerkers, beleidsmedewerkers, juristen, toezichthouders en andere medewerkers binnen de gemeente die zich bezighouden met de uitvoering van de Wmo 2015.

Melding

- Doe na een melding gedegen onderzoek naar wat het probleem is bij zelfredzaamheid en/of participatie. Is dat probleem reëel, behoort de cliënt tot de doelgroep, heeft hij of zij wellicht een Wlz-indicatie, etc.
- Onderzoek of ondersteuning nodig is of dat de

cliënt op eigen kracht een oplossing kan vinden, gebruik kan maken van algemeen gebruikelijke voorzieningen, gebruikelijke hulp¹, mantelzorg, hulp uit het eigen netwerk of algemene Wmo-voorzieningen².

- Denk eraan dat de cliënt moet meewerken aan het onderzoek.
- Laat de cliënt of zijn vertegenwoordiger het college de gegevens verstrekken die voor het onderzoek nodig zijn en waarover hij of zij redelijkerwijs de beschikking kan krijgen.
- Informeer de cliënt en/of zijn vertegenwoordiger duidelijk en in begrijpelijke taal over de keuzemogelijkheid voor een persoonsgebonden budget (pgb) en de consequenties die daaraan verbonden zijn, zoals de taken die het beheer van het pgb met zich meebrengt en de verantwoordelijkheid voor de besteding conform de voorwaarden.
- Laat de cliënt de schriftelijke melding ondertekenen en daarbij ook verklaren dat de gegevens naar

1 Gebruikelijke hulp: hulp die naar algemeen aanvaarde opvattingen in redelijkheid mag worden verwacht van de echtgenoot, ouders, inwonende kinderen of andere huisgenoten.

2 Algemene voorziening: aanbod van diensten of activiteiten dat, zonder voorafgaand onderzoek naar de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van de gebruikers, toegankelijk is en dat is gericht op maatschappelijke ondersteuning.

waarheid worden verstrekt (ondertekening voorafgaand aan het onderzoek is hierbij belangrijk); vermeld de mogelijke consequenties bij onjuiste gegevensverstrekking (intrekking recht, terugvordering en eventueel strafrechtelijke aangifte).

- Stel de juiste vragen aan de cliënt en vraag door tot de ondersteuningsvraag voldoende helder is (wat is nu precies het probleem met zelfredzaamheid en participatie?).
- Stel een duidelijke, gestructureerde rapportage op en combineer die, waar mogelijk, met het onderzoeks-/gespreksverslag; het onderzoek moet binnen 6 weken na melding worden afgerond.

Medisch advies

- Win zo nodig een medisch advies in over de situatie van de cliënt, maar eventueel ook over huisgenoten.
- Stel duidelijke vragen aan de adviseur. Denk ook aan mogelijke (para)medische behandeling of het gebruikmaken van voorliggende of algemeen gebruikelijke voorzieningen.
- Weiger zo nodig vertegenwoordigers bij een onderzoek (met name bij kwetsbare groepen voor Begeleiding en Beschermd Wonen) als die het u door hun optreden moeilijk maken om een zuiver beeld van de cliënt te krijgen en zuivere advisering onmogelijk maken. Dat laatste moet u goed rapporteren, omdat het kan leiden tot het weigeren van ondersteuning doordat het recht niet is vast te stellen door belemmering van het onderzoek.
- Toets bij een ontvangen advies kritisch of het berust op zorgvuldig onderzoek (vergewisplicht van artikel 3:9 Awb).
- Beoordeel of het advies antwoord geeft op de door de gemeente gestelde vragen; met name wat de objectieve beperkingen zijn in zelfredzaamheid en participatie.
- Kijk of het advies consistent is qua inhoud, logisch is van opbouw en duidelijk en volledig is.
- Kijk of uit het advies blijkt op basis van welke (voldoende recente) gegevens het tot stand gekomen is.
- Controleer of het advies door of onder verantwoordelijkheid van een arts tot stand is gekomen als er in dat advies een medisch oordeel wordt gegeven.
- Controleer of het advies een gemotiveerd oordeel bevat over de (langdurige) medische noodzaak van de ondersteuning.
- Controleer of het advies een zo concreet mogelijke beschrijving bevat van de toe te kennen ondersteuning.

Aanvraag

- Na het onderzoek naar aanleiding van de melding kan een aanvraag worden gedaan; houd er rekening mee dat een cliënt óók als het onderzoek na melding niet binnen 6 weken is uitgevoerd een aanvraag kan doen.
- Op de aanvraag volgt een beschikking: u moet binnen 2 weken na aanvraagdatum beslissen op de aanvraag.
- Is ondersteuning noodzakelijk, is aan alle door de gemeente gestelde voorwaarden voldaan en zijn er geen redenen voor afwijzing? Ken dan per beschikking een maatwerkvoorziening toe die een passende bijdrage biedt aan zelfredzaamheid en participatie van de cliënt.
- Beschrijf de voorwaarden/verplichtingen die aan een toekenning zijn verbonden in de beschikking zodat ze voor de cliënt duidelijk zijn (met name de inlichtingenplicht).

Pgb

- Denk eraan dat de cliënt onder voorwaarden kan kiezen voor een pgb als er recht is op een maatwerkvoorziening.
- Let op de voorwaarden waaronder de cliënt in aanmerking komt voor een verstrekking in de vorm van een pgb. Dit zijn:
 - de cliënt moet op eigen kracht of met hulp vanuit het sociale netwerk of van zijn vertegenwoordiger, voldoende in staat zijn tot een redelijke waardering van zijn belangen. Ook moet hij de aan een pgb verbonden taken op verantwoorde wijze kunnen uitvoeren. Denk daarbij aan het contracteren en aansturen van een geschikte hulpverlener die aan zijn ondersteuningsvraag voldoet en het bijhouden van een administratie;
 - de cliënt moet zich gemotiveerd op het standpunt stellen dat hij de maatwerkvoorziening als pgb wenst te ontvangen.
- Verzekert u zich er vooraf van dat wat er met een pgb zal worden ingekocht veilig, doeltreffend en cliëntgericht is, en in redelijkheid geschikt is voor het doel waarvoor het pgb wordt verstrekt.
- Weiger een pgb als de cliënt eerder onder de Wmo 2015 heeft gefraudeerd of een pgb of maatwerkvoorziening in natura heeft gebruikt in strijd met de verstrekingsvoorwaarden of voor een ander doel dan waarvoor het pgb of de maatwerkvoorziening in natura was verstrekt.
- Stel in de beschikking voorwaarden voor de besteding (denk aan kwaliteitseisen of een door u goed te keuren ondersteuningsplan) en verantwoording van het pgb.

Aandachtspunten bij beschikking

- Stel duidelijke voorwaarden (denk aan bestedings- en kwaliteitseisen) voor de toegekende ondersteuning, met name bij dienstverlening. Dat geldt voor een maatwerkvoorziening in natura, maar met name ook voor een pgb.
- Neem deze verplichtingen duidelijk op in de beschikking of in een bijlage bij de beschikking.
- Denk aan een zo duidelijk mogelijke gespecificeerde inlichtingenplicht voor de cliënt, informatie over de eisen voor verantwoording van het pgb, de bestedingseisen voor het pgb, en overige eisen voor het gebruik van een maatwerkvoorziening of pgb.

Heeft u vragen naar aanleiding van deze factsheet?

Neem dan contact op met Team Zorg van VNG KCHN via naleving@vng.nl of via tel. 070 37 38 393.

Kijk voor meer informatie over (ondersteuning bij) fraudepreventie binnen de Wmo 2015 en de Jeugdwet op www.vng.nl/naleving.

Mei 2020